

Proč Ježíšek nenosí fretky?

Vánoce jsou tradičně nejenom časem dárků a splněných přání, ale někdy také časem zklamání z toho, že ten nejvytouženější dárek pod stromečkem chyběl. Proč tak obvykle dopadnou všichni, kdo si přálí fretku? Nemusi to být tím, že by jim ji okolí nechtělo dopřát. Každoročně před Štědrým dnem nastává totiž v obchodech se zvířaty stejně zoufalá a stejně marná shánka po těchto rozkošných kunovitých šelmičkách. Pokud některý obchodník sežene mláďata, může nasadit téměř jakoukoliv cenu, protože má skutečnou vzácnost. Mnohem častěji však v obchodech před Vánoce nabízejí už starší zvířata nebo odrostlá několikaměsíční mláďata „z druhé ruky“,

Fretka jakoby z oka vypadla svému divokému předkovi - tchoři tmavému

u kterých původní majitel obvykle dobře ví, proč se jich zbavuje. Na rozdíl od mnoha jiných domácích mazlíčků fretky obvykle nerodí mláďata na zimu. Fretka je sice domestikované zvíře, podobně jako třeba pes nebo kočka, ale dva tisíce let soužití s člověkem ji nijak výrazně neovlivnilo. Je to tím, že se ke svému velkému štěstí nikdy nestala obětí nadměrného šlechtění, a tak s výjimkou různých barevných forem nejsou mezi fretkami příliš velké rozdíly a všechny se velmi podobají divokému předkovi — tchoři tmavému (*Putorius putorius*). Podobnost přitom nespočívá pouze ve vzhledu, ale také ve stavbě a funkcích těla a v chování. Navíc se ukázalo, že v případě chovu tchoře v zajetí zmizí po několika generacích i většina zbyvajících odlišností. A tak, zatímco mnohá zdomácněná zvířata se množí celoročně, fretky si obvykle zachovávají dobu říje od jara do podzimu. Souvisí to především s délkou světelného dne, kdy krátký den znamená zimu, a tedy období nevhodné pro odchov mláďat.

Fretky rodí mláďata nejčastěji na jaře

U samic chovaných v bytě se sice stává, že přijdou do říje i v zimě, někdy dokonce i o Vánocích, ale pravděpodobnost, že se takovou samici podaří úspěšně připustit se samcem, je velmi malá, především proto, že většina samců končí říji zhruba v září. Mláďata vhodná k ohoštění se tedy dají sehnat zhruba od dubna až května do září až října, jen výjimečně později.

Říje u samic se projevuje zvětšením varlat, u samic otokem vnějších pohlavních orgánů. Zhruba dva týdny po nástupu říje u samice nastává ideální doba pro připuštění. K tomu se přivazuje samice za samcem. Po různě dlouhém namlouvání, při kterém se zvířata olizují, pečují si o srst a hrají si, nastává poněkud bouřlivé páření. Samec si samičku odnese za volnou kůži na zátylku na klidné místo, a během celého páření si ji takto přidržuje v zubech, takže nezkušený chovatel může snadno podlehnout dojmům, že ji chce zakousnout. V tom ho utvrzuje i chování samice, která pokvíká a snaží se utéct. („Zachraňovat“ takovou nešťastnici jsem se pokusila jen jednou a dodnes nezapomenu na její naštvaný výraz, když si pro samce došla, skočila mu na záda a kousla ho do ucha, aby ji začal opět pronásledovat.) Po čtvrt až půl hodině dochází podobně jako u psů ke svázání, trvajícím od patnácti minut až do tří hodin, během kterých se nesmí zvířata rušit. Proto je nutné vybrat k připuštění vhodnou

místnost, kde nebudou nikomu překážet.

Zhruba 30-40 hodin po páření dojde k uvolnění vajíček a případně k jejich oplodnění. To se projevuje asi týden po připuštění zmizením otoku rodidel. Tloušťnutí je na samici vidět obvykle až v poslední třetině březosti, zhruba týden před porodem je mazlivější a těsně před porodem může línat na břichu a připravovat si hnízdo. Březost u fretky trvá šest týdnů a stejně dlouho samice kojí mláďata — teprve po této době je možné je odebrat. Mláďe, které chcete ochočít, by nemělo být o mnoho starší, ideální jsou tedy zhruba dvouměsíční fretata. Protože mezi sedmi a osmi týdny dochází u fretky k výměně mléčných zubů za stálé, je poměrně snadné tento věk poznat. Stálé zuby jsou větší a žlutější a vyrůstají dříve, než mléčné vypadnou, takže si můžete všimnout, že má mláďe dvoje špičky (za sebou) nebo dvoje trháky (nad sebou, kdy stálý jako by vytlačoval mléčný, uchycený v dásni na křenech).

Pokud tedy toužíte po fretce, počkejte na jaro a využijte nespolečné vánoční přání jako vhodnou příležitost, jak se na její příchod stihnout připravit a něco víc se o ní dozvědět. (V tom vám může pomoci například kniha Fretka, kterou vydalo nakladatelství Jan Vašut.)

Petra Nerandžičová